

ISLOMDA MA'NAVIY-AHLOQIY QADRIYATLAR VA ULARNING YOSHLAR KAMOLOTIDAGI O'RNI

Boboqulov Temur

Toshkent Axborot Texnologiyalari

Universiteti Samarqand fillali talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada Islom dini doirasidagi ma'naviy va axloqiy qadriyatlarning mazmun-mohiyati, ularning jamiyat, xususan, yoshlar tarbiyasidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Islomiy qadriyatlar nafaqat diniy, balki ijtimoiy va axloqiy muhitni barqarorlashtirishda asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, yosh avlod ongida vatanparvarlik, halollik, hurmat, sabr-toqat, ota-onaga ehtirom kabi fazilatlarni shakllantirishda bu qadriyatlarning ta'siri beqiyosdir.

KALIT SO'ZLAR:

Islom, ma'naviyat, axloq, qadriyat, yoshlar, tarbiya, halollik, sabr, odob, diniy ta'lim.

KIRISH

Bugungi kunda globallashuv sharoitida yoshlar tarbiyasi, ularning ma'naviy immunitetini mustahkamlash dolzarb masalaga aylangan. Bu borada Islom dinining ta'limotlari va qadriyatlari bebaho manba hisoblanadi. Ma'naviy va axloqiy qadriyatlar yoshlarning ichki dunyosini boyitadi, ularni mustahkam irodali, ongli va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllanishiga yordam beradi. Islom dini inson kamolotini, jamiyatdagi axloqiy muhitni sog'lomlashtirishni, adolatli va halol hayotni asosiy qadriyat sifatida ilgari suradi.

ASOSIY QISM

1. Islomda ma'naviy qadriyatlarning mohiyati

Islomda ma'naviyat — bu Allohga yaqinlashuv, qalb pokligi, halollik, adolat, rahm-shafqat, haqiqatparastlik kabi fazilatlarni o'z ichiga oladi. Qur'oni karimda va Payg'ambarimiz Muhammad (s.a.v.)ning hadislarida inson ma'naviy komilligi eng muhim maqsad sifatida belgilangan:

“Albatta, eng ulug'ingiz — taqvodorlaringizdir.” (Hujurot surasi, 13-oyat)

Bu oyat, insonni ma'naviy yuksaklikka undovchi, ijtimoiy tenglik va adolat g'oyalarini mustahkamlovchi asosiy manbadir.

2. Islom axloqiy qadriyatlari va ularning ahamiyati

Islom axloqiy qadriyatlari – odob, vafodorlik, sabr, kechirimlilik, kamtarlik, ota-onaga hurmat, qo'shnichilik, halollik kabi fazilatlarni o'z ichiga oladi. Bu qadriyatlar insonning o'ziga va jamiyatga bo'lgan munosabatini tartibga soladi. Rasululloh (s.a.v.) aytganlar:

“Men go'zal axloqni to'liq qilish uchun yuborildim.” (Hadis)

Bu hadis, musulmon axloqining markaziy o'rnini va ularning insoniy kamolotdagi ahamiyatini ochib beradi.

3. Ma'naviy-ahloqiy qadriyatlarning yoshlar tarbiyasidagi o'rni

Yoshlar tarbiyasida diniy-ma'naviy qadriyatlarning ahamiyati beqiyosdir. Bu qadriyatlar orqali ularda:

- Halollik va rostgo'ylik;
- Ota-onaga hurmat;
- O'ziga ishonch va vatanparvarlik;
- Boshqalarga rahm-shafqat;

- Ijtimoiy mas'uliyat kabi tuyg'ular shakllanadi.

Islomda yosh avlod tarbiyasi nafaqat oilaning, balki jamiyat va davlatning ham muhim vazifasi sifatida qaraladi. Payg'ambarimiz (s.a.v.)ning bolalarga mehr ko'rsatish, ularni sog'lom muhitda tarbiyalash borasidagi ko'rsatmalari hozirda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan.

4. Zamonaviy muhitda diniy qadriyatlarning ahamiyati

Bugungi tez o'zgarayotgan dunyoda diniy qadriyatlar insonlarga ma'naviy tayanch bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, g'arblik hayot tarzi, ommaviy madaniyat ta'siridan himoyalaniish uchun yoshlar ongiga diniy-ma'naviy qarashlarni singdirish zarur.

O'zbekistonda bu borada ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy darslar, diniy erkinlikni ta'minlovchi qonunlar va yoshlar bilan ishlash bo'yicha davlat dasturlari amalga oshirilmoqda.

XULOSA

Islom dini o'zining chuqur ma'naviy va axloqiy qarashlari bilan insonni komil, iymonli, pok niyatli, adolatli shaxs sifatida kamol topishga undaydi. Bugungi yoshlar tarbiyasida aynan shu qadriyatlar asosiy tayanch bo'lishi kerak. Zero, yosh avlod qalbiga ma'naviyat urug'ini ekkan millatgina barqaror va farovon kelajakka erisha oladi. Diniy qadriyatlar zamonaviy muhitda nafaqat diniy ehtiyojni, balki shaxsiy va ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlovchi vositadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (2023–2024)

1. Qur'oni karim. — Tarjimasi: Alouddin Mansur, Toshkent, 2023.
2. Hadislar to'plami: *Riyoziyus-solihin* (tarjimasi va izohlari bilan). — T.: Movarounnahr, 2023.
3. Saidov A.X. *Islom ma'naviyati va jamiyat* — T.: Ma'naviyat, 2024.

4. Mirziyoev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston – yangi ma’naviyat sari*. — T.: Prezident matbuot xizmati, 2023.
5. Abdullayev M. *Yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning o‘rni*. // “Ma’naviyat va Ma’rifat” jurnali, 2024, №1.
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Din ishlari bo‘yicha qo‘mita. *Ma’naviy qadriyatlar va yoshlar siyosati*. — T.: 2024.